

بررسی جاذبه‌های زمین گردشگری پیکوه در جنوب شرق ژئوپارک طبس

◆◆◆◆◆◆◆◆

وصال یحیی شببانی، دانشجوی دکتری، عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور مرکز طبس

vesal.sheibani@yahoo.com

احسان زمانیان، کارشناس ارشد زمین شناسی و عضو ژئوپارک طبس

Zamaniyan.geo@gmail.com

◆◆◆◆◆◆◆◆

چکیده:

ژئوتوریسم و ژئوپارک از جدیدترین شاخه‌های گردشگری است که نقش مهمی را در زندگی انسان‌ها به منظور ارتباط و درک هرچه بیشتر و بهتر با این کره خاکی را نشان می‌دهد. شهرستان طبس در شرق ایران مرکزی یکی از مهم‌ترین و ارزشمندترین مناطق برای فعالیت‌های ژئوتوریسمی است که در حال حاضر بعنوان یکی از ژئوپارک‌های پیشنهادی ایران جهت ثبت در فهرست میراث ژئوپارک‌های جهانی یونسکو فعالیت‌های خود را آغاز نموده است. گوناگونی‌ها و تنوع جاذبه‌های طبیعی (به ویژه زمین شناختی)، فرهنگی و تاریخی در این ناحیه از ایران بسیار دیدنی بوده و توالی‌های پالئوزوئیک طبس در ایران و خاورمیانه بی نظیر هستند. در میان جاذبه‌های بسیار ارزشمند ژئوپارک طبس، منطقه پیکوه یکی از ارزشمندترین نقاط آن به حساب می‌آید که علاوه بر داشتن طیف مختلفی از پتانسیل‌های زمین شناختی، جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی و طبیعی به زیبایی در کنار یکدیگر مشاهده می‌شوند. چین خوردگی‌ها، شواهد فعالیت گسل نابیند در سنگ‌های قدیمه و رسوبات عهد حاضر، پشته سیاه (سرزمین سیاه)، کویر پروده، ریخت‌های فرسایشی، معدن قدیمی و متروکه مس گزو و مخروط افکنه‌ها بخش مهمی از ژئوسایتهای منطقه پیکوه است که نقش مهمی را در ژئوپارک طبس به منظور فعالیت‌های زمین گردشگری ایفا می‌نمایند.

کلید واژه‌ها: ژئوپارک طبس، ژئوتوریسم، پیکوه، گردشگری.

Study of the Geotourism attractions of Peykough in southeast of Tabas Geopark

Vesal Yahya-Sheibani, Phd Student, Faculty member at the Payame Noor University of Tabas center

vesal.sheibani@yahoo.com

Ehsan Zamaniyan, Geoscientist expert in Tabas Geopark

Zamaniyan.geo@gmail.com

Abstract:

Geotourism and Geopark are the newest branches of tourism that playing considerable role in human life in order to communicate with and understand more and better of Earth planet. Tabas county, located in the east central of Iran, is one of the most important and valuable areas for geotourism activities being introduced now as one of the Iran Aspiring Geoparks to be registered in the heritage list of UNESCO Global Geoparks. The varieties and diversity of natural attractions (especially geological), cultural and historical attractions in this area of Iran has been very remarkable and the Paleozoic sequences of Tabas are unique in Iran and the Middle East. Among the very valuable attractions of Tabas Geopark, Peykough area is considered as one of its most prominent

places, in addition, having various geological potentials, historical - cultural and natural attractions are attractively seen together. Foldings, evidences of Nayband fault activity in the old rocks and recent alluvial sediments, Poshteh Seiah (Sarzamin-e-Seiah), Parvadeh desert, Erosional forms, abandoned and old copper mine of Gazu and alluvial fans is significant part of the geosites in the Peykough area, which is playing a serious role in Tabas Geopark for the geotourism activities and purposes.

Keywords: Tabas Geopark, Geotourism, Peykough, Tourism.

مقدمه:

در مطالعات علوم زمین و پرداخت مسائل مختلف آن در مباحث گردشگری (به ویژه زمین گردشگری و ژئوپارک)، درک کاملی از تحولات و تکامل آن در واحدهای زمانی مختلف ضروری به نظر می‌رسد که شناخت هر یک از آن‌ها، انسان را به سوی شناخت بهتر هر یک از فرآیندهای مختلف زمین راهنمایی می‌نماید. امروزه گردشگری یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های انسانی در عصر حاضر بوده و از بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنایع دنیا به شمار می‌رود. لذا این صنعت با ایجاد تغییرات شگرف در سیمای زمین، اوضاع سیاسی - اقتصادی، فرهنگی و بطور کلی روش زندگی انسان‌ها را دگرگون کرده است (یمانی و همکاران، ۱۳۹۲). در بین انواع گردشگری، ژئوتوریسم یکی از شاخه‌های نسبتاً جدید با پتانسیل‌های قابل توجه و رو به رشد است (Alexandrowicz, 2006; Hose, 2008; Gordon, 2012). در واقع ژئوتوریسم، گردشگری آگاهانه و مسئولانه در طبیعت با هدف تماشا و شناخت پدیده‌ها و فرآیندهای زمین شناختی و آموختن نحوه شکل‌گیری و سیر تکامل آن‌هاست (امری کاظمی، ۱۳۹۱) و ژئوپارک منطقه‌ای است با میراث زمین شناختی مشخص و یک راهبرد معین برای توسعه پایدار اقتصادی که ترویج این توسعه اقتصادی به نفع جوامع محلی است (امری کاظمی و همکاران، ۱۳۹۶). ژئوتوریسم به مباحث مختلف و مرتبط با فعالیت‌های زمین شناختی و سیر تکامل هر کدام از پدیده‌ها می‌پردازد و تمامی شاخه‌های علوم زمین را در بر می‌گیرد. این نوع از گردشگری بیشترین ارتباط را با فعالیت‌های روزمره زندگی انسان‌ها داشته و در سال‌های اخیر در بسیار از کشورهای جهان محبوبیت بسیاری را پیدا نموده است. ایران در بین کشورهای جهان یکی از توانمندترین قطبهای ژئوتوریسمی و زمین شناسی به حساب می‌آید که جاذبه‌های کم نظیری در آن مشاهده می‌شوند. بر اساس مطالعات صورت گرفته، ۲۲ منطقه در ایران که پتانسیل تبدیل شدن به ژئوپارک جهانی را دارا هستند معرفی شده است (امری کاظمی ۱۳۹۱) که یکی از مهم‌ترین آن‌ها شهرستان طبس در شرق ایران مرکزی است. این شهرستان از نظر جاذبه‌های طبیعی (به ویژه زمین شناختی)، فرهنگی و تاریخی بسیار متنوع بوده و هم اکنون بعنوان یکی از ژئوپارک‌های پیشنهادی ایران جهت ثبت در فهرست میراث ژئوپارک‌های جهانی یونسکو از آبان‌ماه ۱۳۹۶ فعالیت‌های خود را با بازدید پروفسور مارتینی (رئیس شورای عالی ژئوپارک‌های جهانی یونسکو) و هیات همراه آغاز نموده است. مهم‌ترین وجه متمایز طبس نسبت به سایر نقاط ایران تنوع زمین شناختی، به ویژه توالی‌های پالئوزوئیک آن بوده که در خاورمیانه بی نظیر است و منجر شده تا از طرف اندیشمندان و صاحب نظران زمین شناسی ایران و جهان به بهشت زمین